

חוקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

רשו א מיי פ"ח מהל' טוען הלכה ג סג עשין פט טושיע ח"מ כ" עב ספיין וי וס' קלג ס"ה: רשו ב ג מיי פ"ט מהל' נתלת הלכה ח סגג לאין פא טושיע ח"מ כ" סג:

ריו ד מיי שס ופכ"ג מהל' אשות הל' ג סגג שס טושיע שס וטושיע אש"ע כ" סו סעי ג וע"ש בגיה"ז: ריו ה מיי פ"ח מהל' מביה הלכה ח סגג עשין פט טושיע ח"מ כ" קלג ספיין ג:

רבינו גרשום

מצו עשין לקוחות הן בידי אינהו נמי לא מצו טעני וקשיא: אמר רב חסדא לא שנו. הא דאמרו דאניו נאמן דעילוי להבא ראה שותן שלו אלא שאין חלוקין בעיטתו. כולומר חלוקין אעפ"כ נושא ונתן בחלקם רדיא על האחין להביא ראיא דאניו שלו דאי לא מיינתו ראיא (ח) מוזקת זה בזה דאימור מעיטתו קיץ. כולומר ממונותיו צמצמו וקיבץ ממון וגישה אלו אונות ושטרות ולהכי כתובין על שמו: בעיר. שידועין שותן שלו: בקיום דשטר. שאם קיימו בית דין אלו שטרות על שמו דחבתי הכי שטרא של פלוני נפק לקיימא דראי שלו הן דבית דין לא הו מקיימי על שמו אי לא דבקיא דהן שלו: אר רב ושמואל הא רבה רב ששת. כולוהו גילו טעמיהו דבריהו: מר כמאן סבירא ליה. כולומר מה דעתיך בזה: וכן אשה אלמנה שנושאת ונותנת בתוך הבית. של יתומין דעיינין לא שנתלקה מהו: שנפלו לי מבית אבי אמי. והוא הדין שנפלו לה מאביה עצמה לאחר מיתת בעלה דהכי יכולה ליממה: אימא לא גולה מיממה. ותחא מהימנא ועל היתומים לאיתורי דאיה. קמ"ל דאפי הכי לא מהימנא אי לא מיינתא ראיא: פ"קא במה דברים אמורים. דצריך חוקה ג' שנים: בחמותי. כולומר כגון כל הני דאמרו לעיל דזה המחזיק טוען מכרתי דאינו מודה לו אבל חיובא דמכר או נתון מתנה צריך כל אחד להחזיק בחלקו כדי שלא יהיו יבולין לחזור בהן. וכן המחזיק בנכסי הגר שמת אינו צריכין ג' שנים לחוקה. אלא נעל שסתם פתח כל שהוא או פרץ בו מעט או גדר כל שהוא לאיתור הוי חוקה: במסכת קדושין דבי לוי. במסכת קדושין בבית המדרש של לוי: בפניו לא צריך למימר אם המקבל הוא שם בפניו הנותן לא צריך למימר ליה הנותן לך חוק וקני אפי' דלא קאמר ליה אי מחזיק מקבל בנעל וגדר כל שהוא קני. אבל שלא בפניו כגון שהקרקע בעיר אחרת

דברים העשויין להשאיל ולהשכיר ואמר לקוחים הן בידי אינו נאמן. וקשה דלמר צ"ל כל הנשבעין (שנועות דף מו. ושם) א"ר יהודה ראוהו שהטמין כלים תחת כנפיו ויאל ואמר לקוחין הן בידי אין נאמן ולא אמרן אלא בצעל הבית שאינו עשוי למכור כליו ולא אמרן אלא בדברים שאין עשויין להטמין ולא אמרן אלא בדברים העשויין להשאיל ולהשכיר אלמא דאפילו בדברים העשויין להשאיל ולהשכיר נאמן אי ליכא כל הני מילי דקאמר שאין עשוי למכור כליו וכלים שאין דרכן להטמין^א ונראה לר"ת דגרס הסם וצולוהו נמי כי לימנאו^ב לא אמרן אלא בדברים שאין עשויין להשאיל ולהשכיר^ג אבל דברים העשויין להשאיל ולהשכיר אפי' לימנאו^ד לתד מהני אין נאמן^ה וכן גרס רב האי צעירים (שער מ) וכן ר"ח וכן מוכח בשליה רבינו דאניו נאמן דעילוי להבא ראה שותן שלו אלא שאין חלוקין בעיטתו. כולומר חלוקין אעפ"כ נושא ונתן בחלקם רדיא על האחין להביא ראיא דאניו שלו דאי לא מיינתו ראיא (ח) מוזקת זה בזה דאימור מעיטתו קיץ. כולומר ממונותיו צמצמו וקיבץ ממון וגישה אלו אונות ושטרות ולהכי כתובין על שמו: בעיר. שידועין שותן שלו: בקיום דשטר. שאם קיימו בית דין אלו שטרות על שמו דחבתי הכי שטרא של פלוני נפק לקיימא דראי שלו הן דבית דין לא הו מקיימי על שמו אי לא דבקיא דהן שלו: אר רב ושמואל הא רבה רב ששת. כולוהו גילו טעמיהו דבריהו: מר כמאן סבירא ליה. כולומר מה דעתיך בזה: וכן אשה אלמנה שנושאת ונותנת בתוך הבית. של יתומין דעיינין לא שנתלקה מהו: שנפלו לי מבית אבי אמי. והוא הדין שנפלו לה מאביה עצמה לאחר מיתת בעלה דהכי יכולה ליממה: אימא לא גולה מיממה. ותחא מהימנא ועל היתומים לאיתורי דאיה. קמ"ל דאפי הכי לא מהימנא אי לא מיינתא ראיא: פ"קא במה דברים אמורים. דצריך חוקה ג' שנים: בחמותי. כולומר כגון כל הני דאמרו לעיל דזה המחזיק טוען מכרתי דאינו מודה לו אבל חיובא דמכר או נתון מתנה צריך כל אחד להחזיק בחלקו כדי שלא יהיו יבולין לחזור בהן. וכן המחזיק בנכסי הגר שמת אינו צריכין ג' שנים לחוקה. אלא נעל שסתם פתח כל שהוא או פרץ בו מעט או גדר כל שהוא לאיתור הוי חוקה: במסכת קדושין דבי לוי. במסכת קדושין בבית המדרש של לוי: בפניו לא צריך למימר אם המקבל הוא שם בפניו הנותן לא צריך למימר ליה הנותן לך חוק וקני אפי' דלא קאמר ליה אי מחזיק מקבל בנעל וגדר כל שהוא קני. אבל שלא בפניו כגון שהקרקע בעיר אחרת

וכן צפרק שני דכתובות (דף טו: וע"ש צמוס' ד"ה ומודה) תנן דנאמן לומר שדה זו של אצין היתה ולקחתיה הימנו צמיגו דאי צעי אמר לא היתה של אצין מעולם אע"פ שהבן יודע שהיתה של אצין ומנהגו עזי דאלכי חושלי צנהרדעא לעיל (דף נז.) אין ראיא דליכא למימר כגון שמתכחו ויאומר שלא אכלנו כל כך דהשתא הוי מיגו טוב ותיריך ר"ת דהסן מייירי צלדס שאין (ו) עשויין להשאיל ולהשכיר לזה שקנאס בעת דלא גייס ציה ולפי זה אם עשוי להשאיל לו אפי' לא יאל לו סם גנבה נאמן לומר שהס גנובים צמיגו ולמה"ר (ס) דודי נראה דלא מהימן צמיגו דהוי מיגו להוליא אע"פ שנוטל דמים שהוליא^א: **אימא** מעיבתו קיימין אע"ג דלא טעין הכי אלא אומר מבית אצין אמה מ"מ נאמן צמיגו דאי צעי אמר מעיבתי קמלמתי: **דמרחא קמי יתמי אימא** לא גזא מיתמי. קשה לרשב"א דלדבריה מהאי טעמא דטרחה קמי יתמי גולה מיתמי כדאמר בהשולח (גיטין דף לה.) צההוא הגאה דטרחה קמי יתמי אחי לאורוי ותיריך דה"נ קאמר הכא קמ"ל דלא אמרינן דלא גולה אלא דלדבריה אחי לאורוי כדאמר בגיטין:

נע"ג וגדר ב"ש שהוא בו. בגמרא פרי"ט דהאי נעל היינו שקצב מנעול צלמת דהוי צנין אצל סגר הדלת ונעל צמפתח צנכסי הגר דליכא דמסר ליה לא הוי חוקה דאין זה אלא כמבדח ארי מנכסי חבירו אע"ג דצריש פסחים (דף ד. ושם ד"ה אם) אמר דמשמסר לו מפתח הוי הבית צחוקת שוכר לצדקו וה"ה לקנותו ה"מ

קוין דקמני מתני' צתמיה: כמה דברים אמורים. דבעינן ג' שנים: צחוקה שיש עמה טענה. כלומר ערעור: אצל צחוקה שאין עמה טענה. שבעל הקרקע מודה לו ליטלה כגון נתון מתנה כו' כיון דנעל גדר ופרץ כל שהוא צפני עדים הויא חוקה לקנות שלא יוכל לחזור עוד זה צוה: בקדושין דבי לוי. צתוספתא (י) צצרייתא דמס' קדושין ספידר לוי כמו ספידרו ר' חייל ור' אושעיא: נעל וגדר ופרץ צפניו. צמקא וממכר מייירי דתנן בקדושין (דף טז.) דקרקע נקנית צחוקה: ומתמה גמי צפניו הוא דהוי חוקה אצל שלא צפניו. דמוכר אס נעל וגדר שלא צפניו לא מיהוי חוקה צתמיה: ה"ק. אס גדר ופרץ לוקח צפניו דמוכר לא צריך למימר ליה מוכר ללוקח לך חוק וקני אלא מכיון שנתמרה לו למכרה בכך וכך מעות והחזיק זה צפניו הויא חוקה דמחא ליה בהך חוקה והלכך שתיק ולא יוכל מוכר לחזור בו עוד והלוקח נמחייב לו דמי מקחו: שלא

דשלה רב הונא כו'. כלומר להכי אפקיניהו רבא משום דצברים העשויין להשאיל ולהשכיר אין אדם נאמן לומר לקוח הוא צדי דשלה רב הונא: קשיא. לדין קשיא אמאי אמר שמואל נ"ע"א מודי לי אצא כו': ופסק ר' חננאל דהלכתא כשמואל דהיכא דמית על האחין להציא ראיא וכן פירש נקטינן מרבותי ז"ל כל היכא דאמר צמיג' מיוצתא דפלוני מיוצתא צטלו דצדי מיי שהמיוצתא עליו לגמרי אצל היכא דעלתא צקשיא כי הך דשמואל לא צטלו דצריו דלמרינן לא הוה צריא להן דצטלה שמועה זו לגמרי אלא לא אשתכח פירוקא צההוא שעתא דמילא וקיימא. ואעפ"כ אין נראה בעיני דלא שנת מיוצתא ולא שנת קשיא דקאי אמילתא דלמוראי חדא היא ולא הויא עיקר אלא לצדי מיוצת' ממשנה או מצרייתא שייך לומר מיוצתא * ומפירכא דלמוראי שייך למימר קשיא והא דשמואל נראה בעיני דלא סמכינן עליה כל עיקר וכן צפי' ר"ח כתב מר"ש גאון^א כי זה שאמר שמואל ומודי לי אצא שחס מת על האחין להציא ראיא אין הלכה כמותו: לא שנו. הא דקאמר רב נ"ע"א עליו להציא ראיא: אלא שאין חוקין. בשום דבר צעולם אפי' צעיסתן הלכך מאין לו לזה כלום צלא אחיו: קימין. עזרן ציותר ולכך נתעשר והיה לו ממון לצדו שאין לאחיו חלק צו ומתהמון ההוא לקח קרקעות והלוה לאחריס: ראיא צמאי. אדרב קאי שהלכה כמותו דאי אדשמואל היכי אמר רב שנת ראיא צקיש השטר והכי לשמואל דמית ליה על האחין להציא ראיא צריך להן לפסול שטרו של זה ולא לקיימו: ראיא צעדים. על צעל השטר להציא ראיא דמעיסתו קימין או מאצי אמו ייש והיה ממון של שטרות הללו שלו: צקיש השטר. שכתבו לו צית דין הנפק על שטר זה (ו) וכיון דקיימוהו צ"ד צדקו השטר ומקרו ועמדו על אמתת הדבר שכל הכתוב צשטר

אמת הוא והשטר הרי כתוב צשמו של זה: הא רבה והא רב ששם. דפליגי אליצא דרב ואי כרב צצירא לך ראיא צמאי אי כרבה אי כרב ששת: צתניסא ייענא. כרב ומיהו לא פירש לי אי כרבה אי כרב ששת: ורבינו חננאל פסק צעדים צריך להציא ראיא ולא צקיש השטר דהא אפי' רב ששת מודי דרציא צעדים שוה יומר מקיזים השטר: וכן האשה. אלמנה: מציה אצי אצא. ה"נ מצי למימר מצית אצא אשמוס רשא דקמני מצית אצי אמה קמני נמי ספיא מצית אצי אצא: מאי וכן. דמשמע ואפי' האשה דינה כן (א) ומאי רבותא איכא טפי דקמני וכן הכי הוה ליה למיתני אשה שהיתה נושאת ונותנת כו' ודרך מנא לומר שני צברים שוין ויימנין דלמרינן דלצריי תרייהו אצל הכא דקמני וכן משמע דבלא זו אף זו קמני: דשציחא לה מילנא. חשיבות היא לה שמאמינן אותה צית דין לעשותה אפוטרופוס צשל יתומין וגם מצבחין אותה צני אדם על כך ומקושי' גדול תאמר על שלהן שהוא שלה וסד"א דליהמנה קא משמע לן: צצבא צמרח ירושלמי [פ"ג א"ה] אין לאיש חוקה צנכסי אשמו צחיי אשתו אצל לאחר מיתת אשמו יש לו חוקה ולא לאשה צחיי צנכסי צעלה צנכסי צעל אצל לאחר מיתת צעלה יש לה חוקה ולא לאצ צנכסי הצן צחיי הצן אצל לאחר מיתת הצן יש לו חוקה ולא לכן צנכסי האצ צחיי האצ אצל לאחר מיתת האצ יש לו חוקה. ואיכא לדמויי להך דתניא לעיל נ"ע"א צן שחלק ואשה שנתגרשה כו': צמתני' [עליו מנ.] לא גרסינן ופרץ צפניו דהא נכסי הגר לא שייך ציה צפניו דהא מית ליה הגר: אטו כל הני דאמרינן לקמן צמתני' נתון מתנה ואחין שחלקו לאו על ידי חוקה דנעל גדר הן

אמת הוא והשטר הרי כתוב צשמו של זה: הא רבה והא רב ששם. דפליגי אליצא דרב ואי כרב צצירא לך ראיא צמאי אי כרבה אי כרב ששת: צתניסא ייענא. כרב ומיהו לא פירש לי אי כרבה אי כרב ששת: ורבינו חננאל פסק צעדים צריך להציא ראיא ולא צקיש השטר דהא אפי' רב ששת מודי דרציא צעדים שוה יומר מקיזים השטר: וכן האשה. אלמנה: מציה אצי אצא. ה"נ מצי למימר מצית אצא אשמוס רשא דקמני מצית אצי אמה קמני נמי ספיא מצית אצי אצא: מאי וכן. דמשמע ואפי' האשה דינה כן (א) ומאי רבותא איכא טפי דקמני וכן הכי הוה ליה למיתני אשה שהיתה נושאת ונותנת כו' ודרך מנא לומר שני צברים שוין ויימנין דלמרינן דלצריי תרייהו אצל הכא דקמני וכן משמע דבלא זו אף זו קמני: דשציחא לה מילנא. חשיבות היא לה שמאמינן אותה צית דין לעשותה אפוטרופוס צשל יתומין וגם מצבחין אותה צני אדם על כך ומקושי' גדול תאמר על שלהן שהוא שלה וסד"א דליהמנה קא משמע לן: צצבא צמרח ירושלמי [פ"ג א"ה] אין לאיש חוקה צנכסי אשמו צחיי אשתו אצל לאחר מיתת אשמו יש לו חוקה ולא לאשה צחיי צנכסי צעלה צנכסי צעל אצל לאחר מיתת צעלה יש לה חוקה ולא לכן צנכסי האצ צחיי האצ אצל לאחר מיתת האצ יש לו חוקה. ואיכא לדמויי להך דתניא לעיל נ"ע"א צן שחלק ואשה שנתגרשה כו': צמתני' [עליו מנ.] לא גרסינן ופרץ צפניו דהא נכסי הגר לא שייך ציה צפניו דהא מית ליה הגר: אטו כל הני דאמרינן לקמן צמתני' נתון מתנה ואחין שחלקו לאו על ידי חוקה דנעל גדר הן

אמת הוא והשטר הרי כתוב צשמו של זה: הא רבה והא רב ששם. דפליגי אליצא דרב ואי כרב צצירא לך ראיא צמאי אי כרבה אי כרב ששת: צתניסא ייענא. כרב ומיהו לא פירש לי אי כרבה אי כרב ששת: ורבינו חננאל פסק צעדים צריך להציא ראיא ולא צקיש השטר דהא אפי' רב ששת מודי דרציא צעדים שוה יומר מקיזים השטר: וכן האשה. אלמנה: מציה אצי אצא. ה"נ מצי למימר מצית אצא אשמוס רשא דקמני מצית אצי אמה קמני נמי ספיא מצית אצי אצא: מאי וכן. דמשמע ואפי' האשה דינה כן (א) ומאי רבותא איכא טפי דקמני וכן הכי הוה ליה למיתני אשה שהיתה נושאת ונותנת כו' ודרך מנא לומר שני צברים שוין ויימנין דלמרינן דלצריי תרייהו אצל הכא דקמני וכן משמע דבלא זו אף זו קמני: דשציחא לה מילנא. חשיבות היא לה שמאמינן אותה צית דין לעשותה אפוטרופוס צשל יתומין וגם מצבחין אותה צני אדם על כך ומקושי' גדול תאמר על שלהן שהוא שלה וסד"א דליהמנה קא משמע לן: צצבא צמרח ירושלמי [פ"ג א"ה] אין לאיש חוקה צנכסי אשמו צחיי אשתו אצל לאחר מיתת אשמו יש לו חוקה ולא לאשה צחיי צנכסי צעלה צנכסי צעל אצל לאחר מיתת צעלה יש לה חוקה ולא לכן צנכסי האצ צחיי האצ אצל לאחר מיתת האצ יש לו חוקה. ואיכא לדמויי להך דתניא לעיל נ"ע"א צן שחלק ואשה שנתגרשה כו': צמתני' [עליו מנ.] לא גרסינן ופרץ צפניו דהא נכסי הגר לא שייך ציה צפניו דהא מית ליה הגר: אטו כל הני דאמרינן לקמן צמתני' נתון מתנה ואחין שחלקו לאו על ידי חוקה דנעל גדר הן

אמת הוא והשטר הרי כתוב צשמו של זה: הא רבה והא רב ששם. דפליגי אליצא דרב ואי כרב צצירא לך ראיא צמאי אי כרבה אי כרב ששת: צתניסא ייענא. כרב ומיהו לא פירש לי אי כרבה אי כרב ששת: ורבינו חננאל פסק צעדים צריך להציא ראיא ולא צקיש השטר דהא אפי' רב ששת מודי דרציא צעדים שוה יומר מקיזים השטר: וכן האשה. אלמנה: מציה אצי אצא. ה"נ מצי למימר מצית אצא אשמוס רשא דקמני מצית אצי אמה קמני נמי ספיא מצית אצי אצא: מאי וכן. דמשמע ואפי' האשה דינה כן (א) ומאי רבותא איכא טפי דקמני וכן הכי הוה ליה למיתני אשה שהיתה נושאת ונותנת כו' ודרך מנא לומר שני צברים שוין ויימנין דלמרינן דלצריי תרייהו אצל הכא דקמני וכן משמע דבלא זו אף זו קמני: דשציחא לה מילנא. חשיבות היא לה שמאמינן אותה צית דין לעשותה אפוטרופוס צשל יתומין וגם מצבחין אותה צני אדם על כך ומקושי' גדול תאמר על שלהן שהוא שלה וסד"א דליהמנה קא משמע לן: צצבא צמרח ירושלמי [פ"ג א"ה] אין לאיש חוקה צנכסי אשמו צחיי אשתו אצל לאחר מיתת אשמו יש לו חוקה ולא לאשה צחיי צנכסי צעלה צנכסי צעל אצל לאחר מיתת צעלה יש לה חוקה ולא לכן צנכסי האצ צחיי האצ אצל לאחר מיתת האצ יש לו חוקה. ואיכא לדמויי להך דתניא לעיל נ"ע"א צן שחלק ואשה שנתגרשה כו': צמתני' [עליו מנ.] לא גרסינן ופרץ צפניו דהא נכסי הגר לא שייך ציה צפניו דהא מית ליה הגר: אטו כל הני דאמרינן לקמן צמתני' נתון מתנה ואחין שחלקו לאו על ידי חוקה דנעל גדר הן

שלא

(א) גבי הא"ש שרביא ועי' מוס' לקמן ג. ד"ה נעל וכו'א כשאלותו פ' מסעי ס' קלטו, (ב) תוספתא דקדושין פ"ח, (ג) וי"ש הוא רבי יוחנן ב"ר אבין, (ד) ג"ל ופוקס. דק"ט.

גליון הש"ס

רשב"ם ד"ה ופסק בו' ובפירכא דאמוראי שייך לומר קשיא. עי' תהדרינן דף עב ע"א צבשי' ד"ה קשוא וסס דף קיב ע"א צבשי' ד"ה קשוא וצבאר שבע שס ועי' לקמן דף קכ ע"א צבשי' ד"ה קשוא ובפולסא מתיפתא שס על הא"ש וצמוק' דף צ' ע"ב צתוספתא ד"ה חייב שמים:

הגהות הב"ח

(א) גבי דלמקני צעלמא הוא דבעי נעל וגדר ופרי' וכו' מני רב שרביא צקישין דני עי' נעל וגדר ופרי': (ב) רשב"ם ד"ה צקישין וכו' שער זה דרביין: (ג) מלי וכו' ומלי רבנא. צ"ב וה"ג פרי"ט צ"ק דף קיד ע"ב: (ד) ד"ה צקישין דני לוי צתוספתא (צביתא) חייב וי"ב הנהא ראיא: (ה) תוס' ד"ה צבשי' וכו' וא"ת הא דמנא וכו' ויאל לו שס גנבים: (ו) בא"ה דגנובים הם מוסס: (ז) בא"ד כדלס שאין עשוי להשאיל: (ח) בא"ה ונמיהו דוד נראה:

מוסף תוספות

א. ולא משמע [הכא דמייירי בכל אלו] מודלא נקט אלא דברים העשויין להשאיל ולהשכיר. מוס' הא"ש שנועות מו: ב. נאמן לומר לקוחין הן בידי שנועות מו: מ"ה"ה צנועות. ג. ובגן דהוי איניש צצניע או דברים שדרכן להטמין או כעיה"ב העשוי למכור את כליו. ט. ודוקא שיש לו עדים שאלו הכלים היו שלו וראו אותם עתה בידי אבל אם לא ראו אותם עתה בידי נאמן לומר לקוחים הם בידי במוט דהחורמים לך. מוס' הא"ש שס. ה. דאמר גב אחר גנבתי לי ומכרתי לך. מוס' צ"מ קטן. ו. ומיהו למ"ד בחוקת הבתים (לעיל מד) דאמר גב להוציא צ"ל כמי ר"ת וכו'. מוס' שפ"י. א. נג.

צ"ה והש"ס קעילי.